

Επαναληπτικό διαγώνισμα στα Αρχαία Ελληνικά Προσανατολισμού Β' Λυκείου

ΟΝΟΜΑ:

Βαθμός

ΗΜ/ΝΙΑ: Παρασκευή, 3 Ιανουαρίου 2024

ΤΜΗΜΑ:

%

Διδαγμένο Κείμενο

50 μονάδες

Αριστοτέλης, Προτρεπτικός προς Θεμίσιωνα, αποσπάσματα 8 - 9.

[8] Τὰ ὑποκείμενα πρὸς τὸν βίον ἡμῖν, οἷον τὸ σῶμα καὶ τὰ περὶ τὸ σῶμα, καθάπερ ὄργανά τινα ὑπόκειται, τούτων δ' ἐπικίνδυνός ἐστιν ἡ χρῆσις, καὶ πλέον θάτερον ἀπεργάζεται τοῖς μὴ δεόντως αὐτοῖς χρωμένοις. Δεῖ τοίνυν ὀρέγεσθαι τῆς ἐπιστήμης κτᾶσθαι τε αὐτὴν καὶ χρῆσθαι αὐτῇ προσηκόντως, δι' ἧς πάντα ταῦτα εὖ θησόμεθα. Φιλοσοφητέον ἄρα ἡμῖν, εἰ μέλλομεν ὀρθῶς πολιτεύσεσθαι καὶ τὸν ἑαυτῶν βίον διάξειν ὠφελίμως.

[9] Ἐτι τοίνυν ἄλλαι μὲν εἰσὶν αἱ ποιοῦσαι ἕκαστον τῶν ἐν τῷ βίῳ πλεονεκτημάτων ἐπιστήμαι, ἄλλαι δὲ αἱ χρώμεναι ταύταις, καὶ ἄλλαι μὲν αἱ ὑπηρετοῦσαι, ἕτεροι δὲ αἱ ἐπιτάττουσαι, ἐν αἷς ἐστὶν ὡς ἂν ἡγεμονικωτέραις ὑπαρχούσαις τὸ κυρίως ὄν ἀγαθόν. Εἰ τοίνυν μόνη ἡ τοῦ κρίνειν ἔχουσα τὴν ὀρθότητα καὶ ἡ τῷ λόγῳ χρωμένη καὶ ἡ τὸ ὅλον ἀγαθὸν θεωροῦσα, ἣτις ἐστὶ φιλοσοφία, χρῆσθαι πᾶσι καὶ ἐπιτάττειν κατὰ φύσιν δύναται, φιλοσοφητέον ἐκ παντὸς τρόπου, ὡς μόνης φιλοσοφίας τὴν ὀρθὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀναμάρτητον ἐπιτακτικὴν φρόνησιν ἐν ἑαυτῇ περιεχούσης.

A. Να γράψετε στο τετράδιό σας, δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω προτάσεις τη λέξη *Σωστό*, ή τη λέξη *Λάθος*, ανάλογα με το περιεχόμενό τους, με βάση το δοθέν κείμενο (5 μονάδες). Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας με χωρία από το κείμενο (5 μονάδες).

1. Η χρήση των οργάνων του σώματος καθίσταται επικίνδυνη για όλους όσοι τα χρησιμοποιούν.
2. Ο Αριστοτέλης προτρέπει να φιλοσοφούμε τόσο για τον κοινωνικό όσο και τον πρακτικό βίο.
3. Η απόκτηση της γνώσης (*ἐπιστήμης*) είναι ο ύψιστος στόχος του ανθρώπου, ασχέτως αν το άτομο την χρησιμοποιεί καταλλήλως.
4. Η φιλοσοφία κλείνει μέσα της τη σωστή κρίση και τη φρόνηση που κατευθύνει αλάνθαστα τις πράξεις μας.
5. Κατά την άποψη του Αριστοτέλη η φιλοσοφία εμπεριέχει την ορθή κρίση και την αναμάρτητη και επιτακτική φρόνηση. Μονάδες 10

B1. «Ἐτι τοίνυν ἄλλαι μὲν εἰσὶν αἱ ποιοῦσαι ἕκαστον τῶν ἐν τῷ βίῳ πλεονεκτημάτων ἐπιστήμαι, ἄλλαι δὲ αἱ χρώμεναι ταύταις, καὶ ἄλλαι μὲν αἱ ὑπηρετοῦσαι, ἕτεροι δὲ αἱ ἐπιτάττουσαι, ἐν αἷς ἐστὶν ὡς ἂν ἡγεμονικωτέραις ὑπαρχούσαις τὸ κυρίως ὄν ἀγαθόν»: Στο παρακείμενο απόσπασμα από την 9^η παράγραφο του Προτρεπτικού προς Θεμίσιωνα παρατίθενται διαφορετικά πεδία γνώσεων (*ἐπιστήμαι*), το καθένα με διαφορετική στόχευση.

Να παρουσιάσετε πώς η διάκριση αυτή εντάσσεται στην τελεολογική αντίληψη του Αριστοτέλη και να ορίσετε το «*κυρίως ἀγαθόν*», στο οποίο αναφέρεται ο φιλόσοφος. Μονάδες 10

B2. Να παρουσιάσετε και αναλύσετε το επιχείρημα του Αριστοτέλη που εντοπίζεται στην παράγραφο 8 του *Προτρεπτικού προς Θεμισώνα*. Στη συνέχεια να συγκρίνετε τις θέσεις που εκφράζει εκεί ο φιλόσοφος σχετικά με την αξία της φιλοσοφίας με τις αντίστοιχες του Σωκράτη, όπως αυτές προκύπτουν από το απόσπασμα του πλατωνικού *Εὐθύδημου* που ακολουθεί.

Πλάτωνος *Εὐθύδημος*, 281d-282a (μτφ. Ν. Σκουτερόπουλος)

- Με δυο λόγια λοιπόν, Κλεινία, είπα (εγώ, ο Σωκράτης), όλα αυτά που είπαμε στην αρχή ότι είναι αγαθά, πιθανόν να μην έχουν την έννοια πως με κάποιον τρόπο τα πράγματα αυτά είναι καθατά από τη φύση τους αγαθά, αλλά να πρόκειται, καθώς φαίνεται, για το εξής: Όταν τα οδηγεί η αμάθεια, είναι κακά μεγαλύτερα από τα αντίθετά τους, στον βαθμό που είναι πιο ικανά να υπηρετήσουν τον οδηγό τους τη φρόνηση και τη γνώση, είναι ακόμη μεγαλύτερα αγαθά· μοναχά τους πάντως δεν φαίνεται να έχουν καμιά αξία, ούτε τα μεν ούτε τα δε. (...) Μένει είπα, να κοιτάξουμε και τούτο: Επειδή όλοι μας ποθούμε να είμαστε ευτυχισμένοι, κι όπως διαπιστώσαμε, ευτυχισμένοι γινόμαστε σαν έχουμε στη διάθεσή μας τα πράγματα και τα χρησιμοποιούμε σωστά, κι επειδή τη σωστή αυτή χρήση και την επιτυχία τη φέρνει η γνώση, αναγκαστικά, καθώς φαίνεται, πρέπει κάθε άνθρωπος να κάνει το παν για να γίνει όσο το δυνατό πιο σοφός· ή μήπως όχι; - Ναι, είπε ο Κλεινίας.

Μονάδες 10

B3. Να γράψετε στο τετράδιό σας το γράμμα που αντιστοιχεί σε καθένα από τα κενά του παρακάτω κειμένου και δίπλα τους να συμπληρώσετε τον *όρο*, τον *χρόνο* ή το *όνομα* που λείπει σε κάθε περίπτωση.

Μονάδες 10

- Στη Μακεδονία ο Αριστοτέλης έμεινε ως το 335. Το κλίμα που επικρατούσε τώρα στην Αθήνα ευνοούσε την επάνοδό του εκεί. Συνοδευμένος λοιπόν από τον (α) ..... Ξαναγύρισε στον τόπο που είχε γίνει γι' αυτόν μια δεύτερη πατρίδα. Εκεί συνέχισε τις έρευνές του· μαζί, φυσικά, και τη διδασκαλία του, όχι όμως πια στην Ακαδημία, αλλά στο (β) ....., το δημόσιο γυμναστήριο στον Λυκαβηττό, όπου δίδασκαν συνήθως ρήτορες και σοφιστές.

- Στα (γ) ..... έφτασε στην Αθήνα η είδηση ότι πέθανε ο Αλέξανδρος. Ο Αριστοτέλης αισθάνθηκε πως η ζωή του βρισκόταν πάλι μπροστά στον πιο μεγάλο κίνδυνο. Η συνταγή για τα ανεπιθύμητα πρόσωπα ήταν στην Αθήνα γνωστή από παλιά. Να βρεθεί ένας κατήγορος δεν ήταν καθόλου δύσκολο, και μια μικρή αφορμή ήταν αρκετή για να απαγγελθεί κατηγορία για ασέβεια. Στην περίπτωση του Αριστοτέλη την αφορμή την πρόσφερε ένα ποίημα που ο φιλόσοφος είχε γράψει για τον αξέχαστο φίλο του (δ) ....., που είχε βρει στο μεταξύ μαρτυρικό θάνατο.

- Η παράδοση λέει πως όταν έφευγε ο Αριστοτέλης από την Αθήνα, τον ρώτησαν «*Τίς ἐστιν ἡ τῶν Ἀθηναίων πόλις;*». Εκείνος χαρακτήρισε την πόλη που τον φιλοξένησε τριάντα τόσα χρόνια με ένα αληθινά εντυπωσιακό επίθετο· την ονόμασε (ε) .....

B4.α. Να παραγάγετε απλά επίθετα σε -ικός, ένα (1) για καθεμιά από τις ακόλουθες λέξεις του κειμένου. Στο κάθε επίθετο θα πρέπει να διατηρείται η σημασία που έχει στο κείμενο η δοθείσα λέξη:

▪ βίον, δεόντως, ποιούσαι, δύναται. (4 μονάδες)

β. Να παραγάγετε σύνθετα θηλυκά ουσιαστικά σε -ια, ένα (1) για καθεμιά από τις ακόλουθες λέξεις του κειμένου:

▪ χρήσις, άπεργάζεται, κρίσιν. (6 μονάδες)

Μονάδες 10

Αδίδακτο Θέμα

Λυσίας, κατά Αλκιβιάδου λιποταξίου Α', (14), 9 - 13.

Ο κατηγορος επικαλέστηκε τους νόμους που, κατά την άποψή του, επέβαλλαν την καταδίκη του Αλκιβιάδη για λιποταξία και δειλία, ενώ προέβλεπαν τη στέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων όποιου κατατασσόταν στο σώμα των ιππέων χωρίς προηγούμενη δοκιμασίαν. Και συνεχίζει τονίζοντας την ανάγκη τήρησης των νόμων και επιβολής των ποινών και αντικρούοντας τους αναμενόμενους ισχυρισμούς των υπερασπιστών του Αλκιβιάδη.

[9] Οὗτος τοίνυν εἰς τοῦτ' ἦλθε πονηρίας, καὶ οὕτως ὑμῶν κατεφρόνησε καὶ τοὺς πολεμίους ἔδεισε καὶ ἰππεύειν ἐπεθύμησε καὶ τῶν νόμων οὐκ ἐφρόντισεν, ὥστε οὐδὲν αὐτῶ τούτων τῶν κινδύνων ἐμέλησεν, ἀλλ' ἐβουλήθη καὶ ἄτιμος εἶναι καὶ τὰ χρήματ' αὐτοῦ δημευθῆναι καὶ πάσαις ταῖς κειμέναις ζημίαις ἔνοχος γενέσθαι μᾶλλον ἢ μετὰ τῶν πολιτῶν εἶναι καὶ ὀπλίτης γενέσθαι. [10] καὶ ἔτεροι μὲν οὐδεπώποτε ὀπλιτεύσαντες, ἰππεύοντες δὲ τὸν ἄλλον χρόνον καὶ πολλὰ κακὰ τοὺς πολεμίους πεποιηκότες, οὐκ ἐτόλμησαν ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀναβῆναι, δεδιότες ὑμᾶς καὶ τὸν νόμον· οὕτω γὰρ ἦσαν παρεσκευασμένοι, οὐχ ὡς ἀπολουμένης τῆς πόλεως, ἀλλ' ὡς σωθησομένης καὶ μεγάλης ἐσομένης καὶ τιμωρησομένης τοὺς ἀδικούντας· Αλκιβιάδης δ' ἐτόλμησεν ἀναβῆναι, οὔτε εὖνους ὦν τῶ πλήθει οὔτε πρότερον ἰππεύσας οὔτε νῦν ἐπιστάμενος οὔτε ὑφ' ὑμῶν δοκιμασθεῖς, ὡς οὐκ ἐξεσόμενον¹ τῇ πόλει δίκην παρὰ τῶν ἀδικούντων λαμβάνειν. [11] ἐνθυμηθῆναι δὲ χρὴ ὅτι, εἰ ἐξέσται ὅ τι ἂν τις βούληται ποιεῖν, οὐδὲν ὄφελος νόμους κείσθαι ἢ ὑμᾶς συλλέγεσθαι ἢ στρατηγούς αἰρεῖσθαι. θαυμάζω δέ, ὦ ἄνδρες δικασταί, εἴ τις ἀξιοῖ, ἂν μὲν τις προσιώντων τῶν πολεμίων τῆς πρώτης τάξεως τεταγμένος τῆς δευτέρας γένηται, τούτου μὲν δειλίαν καταψηφίζεσθαι, ἂν δέ τις ἐν τοῖς ὀπλίταις τεταγμένος ἐν τοῖς ἰππεύσιν ἀναφανῆ, τούτῳ συγγνώμην ἔχειν. [12] καὶ μὲν δὴ, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἡγοῦμαι δικάζειν ὑμᾶς οὐ μόνον τῶν ἐξαμαρτανόντων ἕνεκα, ἀλλ' ἵνα καὶ τοὺς ἄλλους τῶν ἀκοσμοῦντων σωφρονεστέρους ποιῆτε. ἂν μὲν τοίνυν τοὺς ἀγνώτας² κολάζητε, οὐδεὶς ἔσται τῶν ἄλλων βελτίων· οὐδεὶς γὰρ εἴσεται³ τὰ ὑφ' ὑμῶν καταψηφισθέντα· ἂν δὲ τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν ἐξαμαρτανόντων τιμωρῆσθε, πάντες πεύσονται, ὥστε τούτῳ παραδείγματι χρώμενοι βελτίους ἔσονται οἱ πολῖται. [13] ἂν τοίνυν τούτου καταψηφίσθησθε, οὐ μόνον οἱ ἐν τῇ πόλει εἴσονται, ἀλλὰ καὶ οἱ σύμμαχοι αἰσθήσονται καὶ οἱ πολέμιοι πεύσονται, καὶ ἡγήσονται πολὺ πλείονος ἀξίαν εἶναι τὴν πόλιν [...]

1. ὡς οὐκ ἐξεσόμενον: με την ιδέα ότι δεν θα ήταν δυνατό.

2. τοὺς ἀγνώτας: τους ασημαντους, τους αγνωστους,

3. εἴσεται: θα γνωρίζει.

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του αποσπάσματος «θαυμάζω δέ, ὦ ἄνδρες δικασταί, εἴ τις ἀξιοῖ ... βελτίους ἔσονται οἱ πολῖται.», των §§ 11-12. Μονάδες 20

Γ2. Ποιες ήταν οι ενέργειες του Αλκιβιάδη που τον έφεραν στη θέση του κατηγορουμένου και που επέβαλλαν την καταδίκη του για λιποταξία και δειλία; Μονάδες 10

Γ3.α. Να μεταφέρετε τους υπογραμμισμένους τύπους στον άλλον αριθμό: (4 μονάδες)

— θαυμάζω δέ, ὧ ἄνδρες δικασταί, εἴ τις ἀξιοῖ, ἐὰν μὲν τις προσιόντων τῶν πολεμίων τῆς πρώτης τάξεως τεταγμένος τῆς δευτέρας γένηται, τούτου μὲν δειλίαν καταψηφίζεσθαι, ἐὰν δέ τις ἐν τοῖς ὀπλίταις τεταγμένος ἐν τοῖς ἵππεύσιν ἀναφανῆ, τούτῳ συγγνώμην ἔχειν.

β. Να γράψετε ὅτι ζητεῖται για καθέναν ἀπὸ τους παρακάτω τύπους: (6 μονάδες)

- ἔσται: τὸ β' ενικό της ευκτικής του ἴδιου χρόνου.
- ἵππεύειν: τὸ β' ενικό της προστακτικής και τὸ απαρέμφατο του Αορίστου της ἴδιας φωνῆς.
- αἰρεῖσθαι: τὸ α' ενικό της οριστικής του Αορίστου Β' στην ἴδια φωνή.
- λαμβάνειν: τὸν ἴδιο τύπο στον Αόριστο Β'.
- τῆς πόλεως: τὴν αιτιατική πτώση του ἴδιου αριθμοῦ.

Μονάδες 10

Γ4.α. Να γράψετε τὴ συντακτικὴ λειτουργία των πλαγιόπτων προσδιορισμῶν που ἔχουν ἐπισημανθεῖ στα παρακάτω ἀποσπάσματα · να ἀντικαταστήσετε τὸν καθένα ἀπὸ ἄλλη πτώση με ἀνάλογη, ἰσοδύναμη / ὅμοια ἢ συγγενὴ λειτουργία: (4 μονάδες)

— και ἕτεροι μὲν οὐδεπώποτε ὀπλιτεύσαντες, ἵππεύοντες δὲ τὸν ἄλλον χρόνον και πολλὰ κακὰ τοὺς πολεμίους πεπονηκότες, οὐκ ἐτόλμησαν ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀναβῆναι, δεδιότες ὑμᾶς και τὸν νόμον·

— θαυμάζω δέ, ὧ ἄνδρες δικασταί, εἴ τις ἀξιοῖ, ἐὰν μὲν τις προσιόντων τῶν πολεμίων τῆς πρώτης τάξεως τεταγμένος τῆς δευτέρας γένηται, τούτου μὲν δειλίαν καταψηφίζεσθαι, [...].

β. Να γράψετε τὴν συντακτικὴ λειτουργία των ὀρων που ἔχουν ἐπισημανθεῖ στο παρακάτω ἀπόσπασμα: (6 μονάδες)

— [9] Οὗτος τοίνυν εἰς τοῦτ' ἤλθε πονηρίας, και οὕτως ὑμῶν κατεφρόνησε και τοὺς πολεμίους ἔδεισε και ἵππεύειν ἐπεθύμησε και τῶν νόμων οὐκ ἐφρόντισεν, ὥστε οὐδὲν αὐτῷ τούτων τῶν κινδύνων ἐμέλησεν, ἀλλ' ἐβουλήθη και ἄτιμος εἶναι και τὰ χρήματ' αὐτοῦ δημευθῆναι και πάσαις ταῖς κειμέναις ζημίαις ἔνοχος γενέσθαι μᾶλλον ἢ μετὰ τῶν πολιτῶν εἶναι και ὀπλίτης γενέσθαι.

— [12] και μὲν δὴ, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἡγοῦμαι δικάζειν ὑμᾶς οὐ μόνον τῶν ἑξαμαρτανόντων ἔνεκα, ἀλλ' ἵνα και τοὺς ἄλλους τῶν ἀκοσμοῦντων σωφρονεστέρους ποιῆτε.

— ἐὰν μὲν τοίνυν τοὺς ἀγνώτας κολάζητε, οὐδεὶς ἔσται τῶν ἄλλων βελτίων· [...] ἐὰν τοίνυν τούτου καταψηφίσθητε, οὐ μόνον οἱ ἐν τῇ πόλει εἴσονται, ἀλλὰ και οἱ σύμμαχοι αἰσθήσονται και οἱ πολέμιοι πεύσονται, και ἡγήσονται πολὺ πλείονος ἀξίαν εἶναι τὴν πόλιν.

Μονάδες 10

ΤΥΧΗΙ ΑΓΑΘΗ, ΕΡΡΩΣΘΕ!!!

... Καλή Χρονιά με Υγεία και Αγάπη!!!

& και καλή Πρόοδο!!!